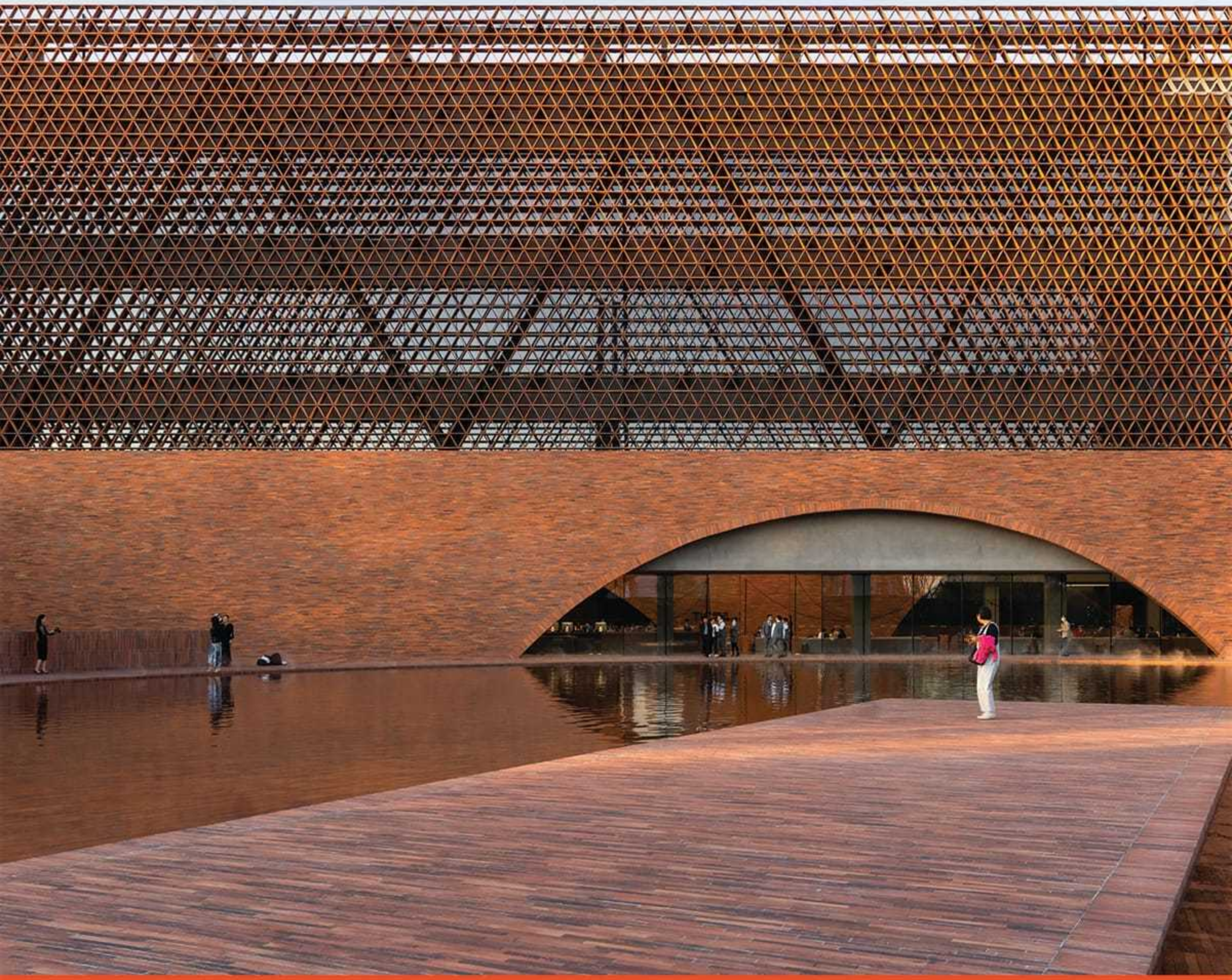
yapı 476

MİMARLIK
TASARIM
KÜLTÜR
SANAT
MAYIS
2022
39 TL

TIC Sanat Merkezi, DOMANI Architectural Concepts

- DOSYA: **Kentsel Hafızaya Saldırı: "Kentkırım"**
- Akşemsettin İlkokulu, **Uygur Mimarlık**
- Benim Kentim Yalova, **PDG Mimarlar**
- Piyalepaşa İstanbul Biyofilik Dış Mekan Yaşam Alanı, **Mimaristudio**
- E Havuz Evi, **Habif Mimarlık**

ISSN 1300-3437
05
9 771300 343005

içindekiler

YAPI **476** MAYIS MAY 2022
AYLIK MİMARLIK TASARIM KÜLTÜR SANAT DERGİSİ
MONTHLY ARCHITECTURE DESIGN CULTURE AND ART MAGAZINE

KURULUŞU FOUNDED **1973**

KURUCU FOUNDER
Doğan Hasol

YAYIMLAYAN PUBLISHED BY
PRCHITECT İLETİŞİM LTD. ŞTİ.
Balmumcu Mah. Zincirlikuyu Yolu Sok.
No: 7 D: 2 Beşiktaş, İstanbul
Tel: +90 212 809 28 72

PRCHITECT İLETİŞİM LTD. ŞTİ. ADINA İMTİYAZ SAHİBİ
Yasemin Şener Çobanoğlu

GENEL YAYIN YÖNETMENİ (SORUMLU)
EDITOR-IN-CHIEF
Yasemin Şener Çobanoğlu
ysener@yapidergisi.com

EDİTÖR EDITOR
Baran Gülsün
editor@yapidergisi.com

KATKIDA BULUNANLAR CONTRIBUTORS
Doğan Hasol, Mehmet Çubuk, Devrim Yücel Besim, Umay Bektaş, Funda Kurak Açıcı, A. Yağmur Topraklı, Sena Işıklar Bengi, Hande Tulum, Efsun Ekenyazıcı Güney

GRAFİK TASARIM GRAPHIC DESIGN
Emre Çıkınoğlu, BEK

GRAFİK UYGULAMA REALIZATION
Gülizar Aşık

REKLAM REZERVASYON ADVERTISING RESERVATION
info@prchitect.com

BASKI VE RENK AYRIMI PRINT AND COLOR SEPARATION
Şan Ofset Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti.
Sertifika No: 45170

BASKI TARİHİ VE YERİ PRINT DATE AND PLACE
27.04.2022, İSTANBUL

DAĞITIM DISTRIBUTION
Dünya Eko Basım Yayın Dağıtım Tic. ve San. A.Ş

YAYIN TÜRÜ
Yaygın, Süreli

SAYISI SINGLE COPY
39 TL

ABONELİK SUBSCRIPTION
Standart Abonelik (10 sayı): 350 TL
Öğrenci Abonelik (10 sayı): 325 TL

ABONELER VE DAĞITIM SERVİSİ
SUBSCRIPTION AND CIRCULATION SERVICE
(0212) 809 28 72

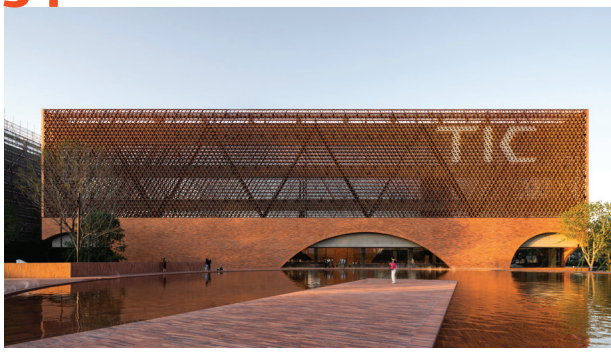
YAZI VE YÖNETİM BÜROSU
EDITORIAL AND ADMINISTRATIVE OFFICE
Balmumcu Mah. Zincirlikuyu Yolu Sok.
No:7/2 Beşiktaş, İstanbul
Tel: +90 212 809 28 72
info@yapidergisi.com www.yapidergisi.com

Yayımlanan yazılardaki düşünceler yazarlarına ait olup YAPI Dergisi'ni bağlamaz. Kaynak gösterilerek yazılardan alıntı yapılabilir. Reklamlar reklam verenin sorumluluğundadır. YAPI Dergisi reklamlarda verilen bilgilerden dolayı sorumlu tutulamaz. Yayımlanan projelerdeki bilgiler künyedeki mimar ve tasarımcıları tarafından bildirilmiş olup, onların sorumluluğundadır.

ISSN 1300-3437

KAPAK COVER
TIC Sanat Merkezi
KAPAK FOTOĞRAFI COVER PHOTO
@Vincent Wu

Tarandığı Veri Tabanı:
Design and Applied Arts Index (DAAI)

Urbicide: Kentsel Yıkım ve Bellek Kaybı 4

Kentkırım suçlarına yönelik cezaların yasalaşması, maalesef ki ne global inşaat endüstrisinin ne de bundan nemalanan bürokratların işine geliyor. Savaşlarda ve saldırılarda yıkılan kentlerin yerine inşa edilecek yeni yapılar en az silah endüstrisi kadar kirli bir ekonomik döngünün iştah kabartan arzu nesneleri olmaya devam ettiği sürece de bu konuda hukuki bir yol alınması pek mümkün görünmüyor.

Doğan Hasol'dan 6

- İyi Mimarlık İçin…

"Penceremden", Mehmet Çubuk 8

- Kentler İçin Yol Haritası: (Habitat III) Yeni Program ve Sürdürülebilir Kentler Üzerine

Haberler 12

- Milliyet Mimarlık dergisinin 16. sayısı çıktı
- Türkiye Modernleşmesinin İncileri: Ankara Apartmanları
- Türkiye'de Modern İç Mekanlar Sempozyumu II
- 2022 / XVIII. Ulusal Mimarlık Ödülleri sahiplerini buldu
- Designist'e iF Design Ödülü
- SALT Araştırma Fonları 2022 projeleri belirlendi
- SPACE: Multidisipliner bir buluşma
- İstanbul Araştırmaları Enstitüsü bursları başvuruya açıldı
- İstanbulSMD 20 yaşında
- Sürdürülebilir, Yaşanabilir, Erişilebilir Konut ve Yaşam Çevreleri Kongresi

Bir Konu 16

- Kıbrıs'tan (Uysal) Bir Konut Projesi: "Villa Nev"

Ürünler 22

Sanat 26

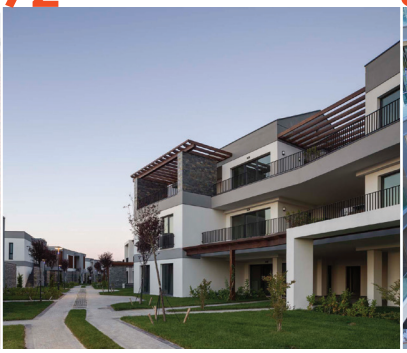
Yayınlar 28

- Şehirler ve Yapılar
- Less or More
- Mısır Çarşısı'nı Düşünmek: Mekansal Pratikler, Özneler, Gündelik Yaşam

64

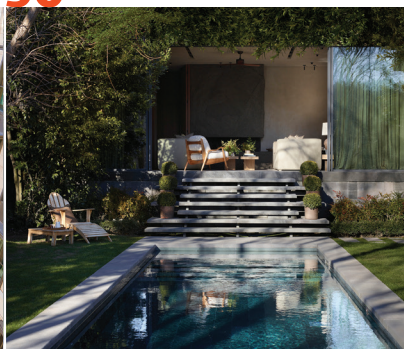
72

82

90

Kentsel Hafızaya Saldırı: "Kentkırım" 30

Baran Gülsün
Kentkırım kavramı neleri çağrıştırıyor, nasıl yorumlanıyor? Yıkılan kentlerin rehabilitasyonu, yeniden inşası nasıl ve neler dikkate alınarak gerçekleştirilmeli? Günümüzde sermayenin birikim aracına dönüşen kentler için yıkım sonrasında ne gibi tehlikeler söz konusu? Yakın gelecekte savaşın kirli ekonomisinin bir parçası olarak Ukrayna'nın yeni bir inşai pazar yerine dönüşecek ve mimarlığın da ister istemez bu kirli döngünün bir tarafı olacak olması nasıl değerlendiriliyor? Mimar ve akademisyenlere sorduk.

Tasarım Yaklaşımı Olarak "Parazit Mimari": Ortaya Çıkışı ve Gelişim Süreci 36

Umay Bektaş, Funda Kurak Açıcı

Genç Mimarların Yolu 42

A. Yağmur Topraklı, Sena Işıklar Bengi
Gazi Üniversitesi Mimarlık Bölümü 4. sınıf lisans öğrencileri ile yapılan bir araştırma sonucunda ulaşılan, mimar adaylarının meslekten beklentileri ve geleceklerine dair görüşleri...

Delikli Bloğun Serüveni 48

Hande Tulum, Efsun Ekenyazıcı Güney
Delikli bloklar üzerine literatür taraması ve analizi yaparak farklı dönemlerdeki kullanımları vurgulayan ve blokların ülkemizdeki kullanımını araştıran bir çalışma...

TIC Sanat Merkezi 54

MİMARİ TASARIM: DOMANI Architectural Concepts
DOMANI Architectural Concepts tarafından tasarlanan TIC Sanat Merkezi, kil tuğlayı modern sistemlerle entegre ederek geleneksel Çin mimarlığını günümüze uyarlıyor.

Akşemsettin İlkokulu 64

MİMARİ TASARIM: Uygur Mimarlık
Uygur Mimarlık imzası taşıyan Akşemsettin İlkokulu'nda, kütle ilişkileri stratejik bir şekilde yorumlanarak dengeli bir kompozisyon içinde çözümlenmiş ve tanımsız hiçbir alan bırakılmayarak arsa verimli bir şekilde değerlendirilmiş.

Benim Kentim Yalova 72

MİMARİ TASARIM: PDG Mimarlar
PDG Mimarlar tasarımı Benim Kentim Yalova projesinde, tasarım sürecinin en önemli yönlendiricisi ve girdisini oluşturan doğal ortamın, kullanıcının hayat akışına ve gündelik yaşantısına birinci dereceden müdahil olması hedeflenmiş.

Piyalepaşa İstanbul Biyofilik Dış Mekan Yaşam Alanı 82

MİMARİ TASARIM: Mimaristudio
Piyalepaşa İstanbul projesindeki üç ayrı konut bloğunu birbirine bağlayan iki betonarme yapı, Mimaristudio tasarımıyla "mekandaki doğa", "mekanın doğası" ve "doğal anımsatıcılar" başlığı altındaki biyofilik tasarım adımları kullanılarak biyofilik bir dış mekan yaşam alanına dönüştürülmüş.

E Havuz Evi 90

İç Mekan Tasarımı: Habif Mimarlık
Habif Mimarlık tarafından tasarlanan E Havuz Evi, birbiriyle ilişkili ve ahşap, beton gibi malzemelerin doğal halleriyle kullanıldığı mekanlarıyla, sakinlerini şehrin gerçekliğinden uzaklaştıran, huzurlu, konforlu bir atmosfer oluşturuyor.

BU SAYIDAKİ REKLAMLAR DİZİNİ

- Betek Boya ve Kimya San. A.Ş. 11
- Eczacıbaşı Yapı Gereçleri San. ve Tic. A.Ş. Arka Kapak
- Erkoç Mimarlık Mühendislik Ltd. Arka Kapak İçi
- Fibrobeton Yapı Elemanları San. İnş. Tic. A.Ş. 5
- Georg Fischer Hakan Plastik Boru Ve Profil San. ve Tic. A.Ş. 21
- Knauf A.Ş. 9
- Peyzaj Planlama Proje Danışmanlık Taah. İnş. İth. İhr. San. ve Tic. Ltd. Şti. 29
- pRchitect İletişim Ltd. Şti. 53-96
- Roca TR Banyo A.Ş. Ön Kapak İçi

Genç Mimarların Yolu

The Way of Young Architects

ENGLISH SUMMARY ON PAGE 47

Gazi Üniversitesi Mimarlık Bölümü 4. sınıf lisans öğrencileri ile yapılan bir araştırma sonucunda ulaşılan, mimar adaylarının meslekten beklentileri ve geleceklerine dair görüşleri...

A. YAĞMUR TOPRAKLI *
SENA IŞIKLAR BENGİ **

» Türkiye'de inşaat sektörü 1980 sonrası dönemde ekonominin geliştirilmesi için bir araç olarak ele alınmıştır (1). 1980'li yıllarda ilk büyüme atağını yaşayan inşaat sektörü 2000'li yılların başında ikinci bir büyüme atağı göstermiş; kriz yılı olan 2008'e kadar bu büyüme ivme ile devam etmiştir. Böylelikle inşaat sektörü paydaşları için istihdam oranları da artmıştır (2). Bu büyüme ile inşaat sektörü gayrisafi milli hasılaya katkı koyan başlıca sektörlerden biri olmuştur (3). 2008'deki ekonomik krize rağmen inşaat sektörü 2009 yılından itibaren tekrar toparlanarak gelişmeye devam eden bir iş kolu olmuştur (4). TÜİK verilerine göre 2008 yılı krizinin etkileriyle 2009 yılında gayrisafi milli hasılada inşaat sektörünün yeri %17,2 küçülmüş, fakat 2010 yılında %25,5 artarak gayrisafi milli hasılada inşaatın faaliyetlerinin yeri %6,1'e yükselmiştir. 2017 yılına kadar inşaat sektörünün gayrisafi milli hasıladaki payı (%8,5) yükselmiş ancak 2019 yılında kriz sonrası düşüş yaşadığı 2009'dan da düşük bir oranda, %5,4 olarak saptanmıştır (5). 2020 yılının ikinci çeyreğinde ise inşaat sektörünün %2,7 küçüldüğü bilinmektedir (6).

Zaman içinde kontrolsüz büyüyen inşaat sektörünün ekonomik, çevresel ve toplumsal sorunlar doğurduğu söylenmektedir (7). Ekonomik, çevresel ve toplumsal sorunlar birbirinin tetikleyicisi olarak da çalışmış olabilir. Öyle ki, kapitalist üretim biçimlerinin mekanı tüketilen bir nesneye dönüştürmekle kalmayıp yeni bir emek-sermaye ilişkisi de doğurduğu belirtilmektedir (8). Bu yeni emek sermaye ilişkisinde, toplumda itibarlı bir meslek olarak görülen mimarlık ve "yaratıcı deha" olarak görülen mimarın toplumdaki algısı değişmiş; mimar figürü mimari ürünlerin hızla üretildiği ve tüketildiği, yeni mezun mimar sayısındaki büyük artış gösterdiği günümüzde değersizleşmiştir (9). Bu noktada değişen ekonomik düzenin toplumsal bir değişime neden olduğu okunabilmektedir. Ayrıca son yıllarda Türkiye'de çok fazla mimarlık bölümü açılmış, fazlasıyla mimar mezun edilmiştir. Belirtilen durumların bir sonucunda ise TÜİK verilerine göre işsiz mimar, mühendis ve şehir plancısı sayısı 2014'te sayıları 58 bin iken 2018'de 91 bine çıkmış (10) olduğu düşünülmektedir. İşsiz mimarlar sosyal medyada, gazete haberlerinde ve diğer dijital platformlarda seslerini daha fazla duyurmaya başlamış, mesleğin olumsuz yönlerinden ve yaşadıkları zorlu süreçten çokça söz etmişlerdir (11). İnşaat sektöründeki duraklama ve işsiz mimarlardan gelen seslerden olsa gerek mimarlık bölümü tercihlerinin de düştüğü izlenmektedir. 2019-2020 öğrenim yılında mimarlık kontenjanlarının dörtte birinin boş kaldığı bilinmektedir (12). Bu durumun mimar olma yoluna girmiş öğrenciler üzerinde geleceğe dair umutsuzluk geliştirebileceği düşünülmektedir.

Bu çalışma genç mimarların yaşadığı zorlukları, bu zorluklara karşı geliştirildiği direnişi ve mimarlık ortamındaki değişen dinamiklerin mimar adaylarına etkisi ve öğrencilerin mesleki beklentilerine dair bir pencere sunmaktadır. Çalışma ile genç mimarları ve mimar adaylarını anlamaya çalışacak tartışmalara katkı sunmak; mimarlık sektöründeki sıkıntıların gündemde kalmasını sağlamak amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda metinde yazarlar tarafından geleceğin genç mimarları son sınıf mimarlık öğrencileri ile 2018 yılında yapılmış olan çalışma ile 2021 yılında yapılan çalışma aracılığıyla, 3 yıl ara ile mimarlık öğrencilerinin beklentilerinin değişimi sunulmaktadır.

Mezun Mimarların Sorunları ve Sorunlarla Başa Çıkma Yolları

Mimarlığın bir mamul yaratma eylemine dönüştüğü dönemde, haliyle mimarın da dönüşümü söz konusu olmuştur. Mimarlık popüler kültürde ve toplumsal bilişte ideal hayatı kurgulayan ve yaşayan, toplum tarafından sayılan bir meslek olarak görülürken, zamanla meta üreticisine dönüşmüştür. Mimarlığın özündeki estetik, felsefe, sosyoloji, kültür gibi alanların önemi kaybolmuş; mimar içerik üretene dönüşmüştür. Mimar sayısının kontrolsüz artması ve mimarlık bürolarının gelirlerinin düzensiz ve sürdürülemez olması da yeni mezun mimarlar için iş bulma zorluğu ve sürdürülemez bir iş ortamı yaratmıştır.

Bu dönüşüm medya araçlarına da yansımaktadır. 2000-2010 yılları arası inşaat sektörünün yükselişiyle mimarlığın popüler bir meslek olması, dijital içerik üreticilerinin çokça kaynak olarak kullandığı "Mimar olmak için harika nedenler" (13), "Yurtdışında Mimarlık Eğitimi Almak İçin 7 Neden" (14), "10 Mimara Sorduk: Mimarlık Nedir?" (15) gibi başlıklar türemesi ile sonuçlanmıştır. Ancak bu başlıklar 2020 yılında eleştirilen söylemler olarak medyada yerini edinmiştir (16). Mimarlığa özendirici içerikler "Mimar tostçu oldu", "Garsonluk yapan mimar var" şeklindeki başlıklara dönüşmüştür (17).

Mimarların çalışma hayatında karşılaştığı zorluklar ise gitgide daha fazla konuşulmaya başlamıştır. Bu zorluklar düzenli olarak yapılan fazla mesailer, fazla mesailerden ödeme alınamaması, sigortasız çalıştırılma, düşük çalışma ücretleri, cinsiyet ayrımcılığı (18), bel ve boyun ağrıları, karpal tünel sendromu, migren, stres bozukluğu gibi çok çalışmaya bağlı sağlık sorunları (19) ve iş güvencesinin olmaması (20) şeklinde özetlenmektedir. Çalışan mimarların sorunları bu şekillerde sıralansa da bu sorunlara sahip olmak çoğu işsiz mimar için bir hayal niteliğindedir. Mimarlıkta genç işsiz günden güne artmaktadır. Genç işsizliğin aktörleri YouTube başta olmak üzere birçok sosyal platformda iş arama deneyimlerini ve geleceğe dair kaygılarını meslektaşlarıyla, mimarlık öğrencileriyle hatta tüm toplumla paylaşmaktadır (21).

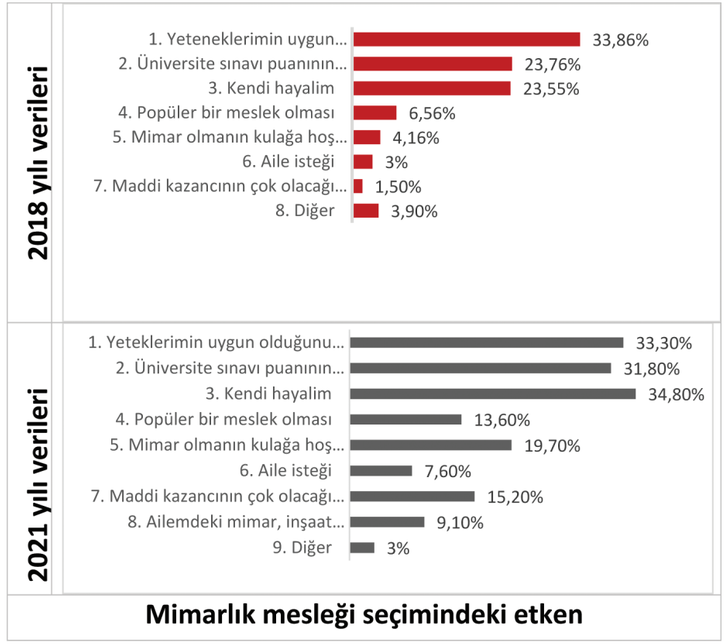
Mimarlıkta işsizlik iyice açığa vurduğunda ise paneller, toplantılar hatta lisans eğitiminde profesyonel hayata hazırlık derslerinin yeniden ele alınması kaçınılmaz olmuştur. Bu kapsamdaki çalışmalardan biri olan "Genç mimar nasıl iş bulur?" adlı panelde "Portfolyonun ve ön yazının önemi nedir?", "Yabancı dil bilgisi ne derece önemlidir?", "BIM temelli tasarım, ofislerde ne derece geçerlidir?", "Revit bilgisi mimarların genç adaylarda aradığı özelliklerden biri midir?", "Genç mimarlar çalışacakları ofislerden ne tür beklentiler içerisine girmeli?", "Mimarlık ofislerinde kuşak çatışması söz konusu oluyor mu?" ve "Y kuşağının arayışları ve çalışma tarzları mimarlık ofislerinin çalışma disiplinine ne kadar uyum sağlayabiliyor?" sorularına da yanıtlar aranmıştır (22). Ancak panelde vurgulanan "Genç mimarlar nasıl iş bulabilir?" sorusunun ücretsiz stajyerliğin önerilmesi, fazla mesailerin "Mimarlığın yaratıcı doğası böyledir" cevaplarıyla çözümlenmesi çokça eleştirilen bir konu olmuştur (23).

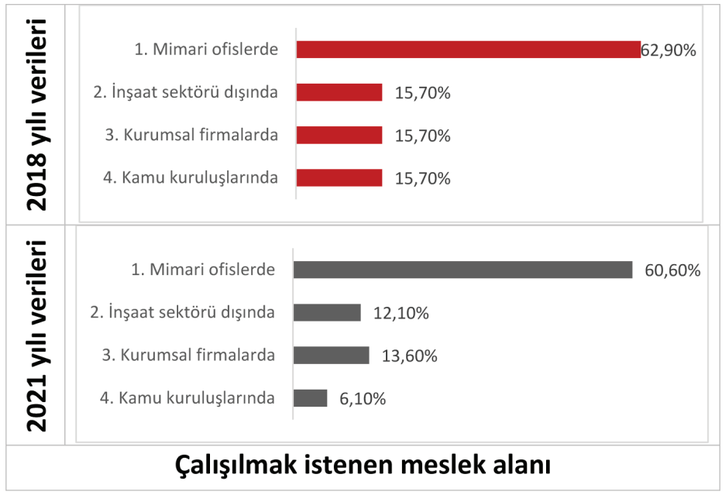

Şekil 1. Etkinlik afişlerinden örnekler (28).
Figure 1. Examples of event posters (28).

Yeni nesil mimarların ise, tıpkı David Harvey'in bahsettiği "asi mimarlar" (24) olarak bu duruma başkaldırdığı görülmektedir. Bu bağlamda genç mimarlar benzer deneyimler içindeki meslektaşlar arasındaki iletişimi kuvvetlendirmek, hakları hakkında bilinçlendirmek ve mesleki dayanışma

Şekil 2. Mimarlık mesleğini seçme nedenine ilişkin sorunun sonuçları.
Figure 2. Results of the question of why you choose the profession of architecture.

Şekil 3. Çalışmak istenilen alt meslek alanına ilişkin sorunun sonuçları.
Figure 3. Results of the problem related to the sub-profession that is desired to work.

ortamını oluşturmak amaçlarıyla Mimarlar Odası çalışmaları kapsamında komisyonlar kurulmuş; forumlar açılmıştır. Genç mimarlar İşsiz Mimarların El Kitabı, Ücretli Çalışan Mimarlar İçin Hayatta Kalma Kılavuzu, Ücretli ve İşsiz Mimarlar İçin Hukuk Çalıştayı, Mimarlıkta Krizin Bilgisini Üretmek Forumu gibi etkinlik ve oluşumlarda yer almaya başlamıştır (25). Ancak bu oluşumların her zaman hoş görülmediği de bilinmektedir. Erken örneklerden biri olan 2011 yılında açılan mimarazzi.com adlı, mimarların iş yerinde patronlarıyla yaşadıkları ilişkileri anonim olarak paylaşmasını sağlayan platform, tepkiler nedeniyle 2014 yılında kapatılmış (26); ancak 2018 yılında içeriğini güncelleyerek yeniden kullanıma açılmıştır (27).

Mimarlık Öğrencilerinin Mesleklerinden Beklentileri

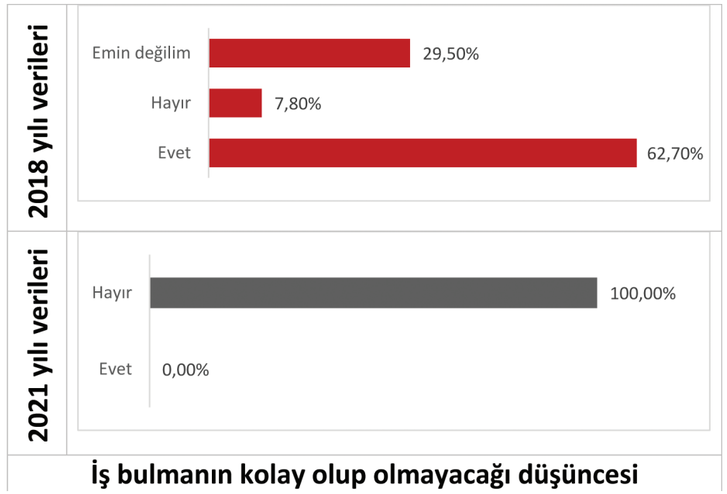
Değişen dünyada dönüşen mimarlık bir şekilde varlığını devam ettirmekte, peki inşaat faaliyetlerinin azaldığı bir dönemde sektöre yeni katılacak öğrencilerin mesleklerinden beklentileri neler? Bu sorunun bir cevabı daha önce yazarlar tarafından 2018 yılına ait verilerle düzenlenen, mimarlık son sınıf öğrencilerinden oluşan bir çalışmada sorulmuştu (29). 2021 Ocak ayında ise benzer bir çalışma daha araştırmacılar tarafından sürdürülmüştür. Bu bölümde bu iki çalışma ve karşılaştırması sunulmaktadır.

Anket bulgularından bahsetmeden önce çalışmanın yapıldığı Gazi Üniversitesi Mimarlık Bölümü'nün tercih edilmesi ve öğrenci profillerindeki dönüşümden kısaca bahsetmek gerekli görülmüştür. Türkiye'de 2021 yılı itibariyle 113 vakıf, yabancı ve devlet üniversitesinde mimarlık bölümü faaliyet göstermektedir (30). Aynı zamanda mimarlık bölümü kontenjanları da gitgide artış göstermektedir. Kontenjanların artış durumu 11 üniversite üzerinden daha önce incelenmiştir. Yapılan çalışmaya göre 2017 yılı için mimarlık bölümlerinin toplam kontenjanı 6956'dır. Ancak 2017 yılında 944 kontenjanın boş kaldığı saptanmıştır (31). Üniversite tercihlerine göre 2019 yılında ise 11 devlet üniversitesinde mimarlık kontenjanı dolmamıştır. Vakıf ve KKTC üniversiteleri de buraya katıldığında sayı 57 mimarlık programını (Ücretsiz, ücretli, %100, %50 ve %25 burslu programlar dahil) bulmaktadır. Üstelik bu programların arasında 29 tanesi 2018, 2019 ve 2020 yıllarının üçünde de kontenjanını tamamlayamamıştır. Bu durum mimarlığa olan rağbetin azaldığının bir göstergesidir. Gazi Üniversitesi son üç yılda da kontenjanı dolan üniversitelerden olmuştur (32). 2018 yılında YKS sınavı sonuç sıralamasında göre, Gazi Üniversitesi Mimarlık Bölümü'ne en düşük başarıda yerleşen 105.391. sıradadır. 2018 yılında, 171.285. sıradadır. 2020 yılında ise Gazi Üniversitesi Mimarlık Bölümü'ne en düşük başarıda yerleşen 165.457. sıradadır (33). Oysa birkaç yıl önce, 2015 yılında Türkiye'nin en yüksek puanlı mimarlık bölümlerinden bir olarak görülen Gazi Üniversitesi Mimarlık Bölümü'ne en son giren öğrencinin başarı sırası 24.100'dür (34). Bu durum zaman içinde mimarlık eğitimi almaya başlayan öğrencilerin başarı profillerindeki düşüşün ve mimarlığın tercih edilmesinin azalmasının göstergesi sayılabilir.

Gazi Üniversitesi son sınıf öğrencileriyle 2018 yılında yapılan, 51 katılımcılı çalışmaya göre öğrencilerin çoğunluğu mimarlığı yeteneklerine uygun olduğu ve hayal ettiği meslek olması sebebiyle (toplamda %57,41) seçmiş ve gene çoğunluk (%52,9) mimari ofislerde çalışmayı arzuladığını belirtmişti. 2018 yılında öğrencilere iş bulmalarının kolay olup olmayacağı sorulduğunda %62,7'lik büyük bir kesim kolaylıkla iş bulabileceklerini ve %60,80 çoğunlukla 2.000-3.000 TL arası maaş bekledikleri (2018 yılı için asgari ücret 1.603 TL'dir) saptanmıştır (35) (Şekil 2-5).

2021 Ocak ayında yazarlar tarafından geçmiş çalışmaya benzer bir araştırma yapılmıştır. Bu araştırmada 2020-2021 eğitim öğretim yılında Gazi Üniversitesi Mimarlık Bölümü 7. Dönem (4. Sınıf) lisans derslerinden "ARCH4031 Construction Management and Economics" dersini alan öğrencilerin katıldığı 66 katılımcılı bir anket, Google Forms aracılığıyla çevrimiçi olarak yapılmıştır. 2021 yılında yapılan çalışma ile mimarlığın sosyolojik boyutu da genişletilmeye çalışılmış ve bu seneden itibaren mimarlık öğrencilerinin anne ve baba meslekleri ve ailelerinde mimar ya da inşaat işiyle ilgili insan olup olmadığı çalışmaya eklenmiştir (36) (Şekil 6,7). İnşaat sektöründe çalışan aile üyelerinin öğrencilerinin meslek seçiminde etkisi olabileceği düşünülerek, ankette öncelikle öğrencilerinin ailelerinin sosyokültürel durumunun anlaşılması için aile üyelerinin mesleği sorulmuştur. Ancak çoğunluk ailelerinde mimar (%95,5), inşaat mühendisi (%78,8), müteahhit (77,3), yapı ustası (60,6) olmadığını belirtmiştir. Annelerinin çoğunlukla mesleğinin ev hanımı (%66,7), öğretmen (%13,6), memur (%9,1); babalarının ise çoğunlukla memur (%27,3), serbest meslek (%21,2), öğretmen (%13,6) olduğu saptanmıştır (Şekil 6,7). Öğrencilerin ailelerinde inşaat sektöründe çalışanların yüzdesi çok küçük bir orana tekabül etmektedir. %3 oranda yapı ustası, %3 oranda müteahhit, %1,5 oranında ise inşaat mühendisi olmak üzere toplamda öğrencilerin %7,5'i babalarının inşaat sektöründe olduğunu belirtmişlerdir. Burada dikkat çeken bir nokta hiçbir öğrencinin ailesinde "mimar" olmamasıdır. Buradan öğrencilerin çoğunluğunun mimarlık mesleğini çok tanımadan seçtiği düşünülebilir. Mimarlığın popüler, daha çok para kazandıran ve "klas" bir iş olarak görülüp, bu sebeple öğrencilerinin meslek seçiminde belirleyici olabileceği düşünülmüştür. Bu savı destekler şekilde öğrencilere mesleği seçmelerindeki en büyük etken sorulduğunda, mesleğin popüler bir meslek olması %13,6, maddi kazancın çok olması %15,2, mimar olmanın kulağa hoş gelmesi %19,7 oranında yanıt olarak alınmıştır (Şekil 2-5).

Ankete göre (Şekil 2-5) öğrenciler mimari ofislerde (%60,6) çalışmayı arzuladıklarını söylemişlerdir. Mimarlığın masa başı, "sıhhi" bir ortamda icra edilen mimarlığın hala öğrenciler tarafından rağbet gördüğü anlaşılmaktadır. Mimarlık dışında çalışmak isteyenlerin oranı ise azımsanmayacak kadar (%12,1) fazladır. Ancak günümüzde mimari ofislerde iş bulmakta ve genç mimarların şikâyetlerinden anlaşıldığı üzere, ofis ortamında bazı sıkıntılar yaşandığı bilinmektedir. Öğrenciler de bu duruma dair duyumlara sahip olacak ki hiç biri kolayca iş bulamayacağını (%100) düşünmektedir. Gelecekteki emeklerinin karşılığı olarak ise ilk işlerinde alacakları maaşı çoğunluk (51,5) 3.000-4.000 TL arası olarak görmektedir (2021 yılı için asgari ücret net 2.825,90 TL'dir).

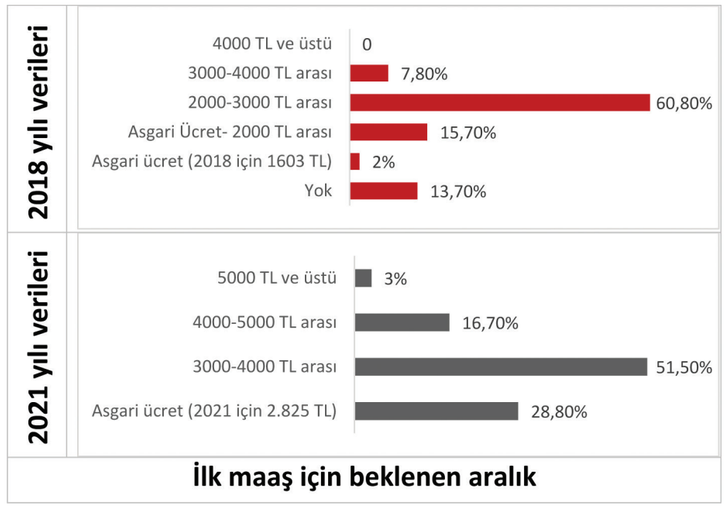

Şekil 4. İş bulmanın kolay olup olmayacağına ilişkin sorunun sonuçları.
Figure 4. Results of the questions whether it will be easy to find a job.

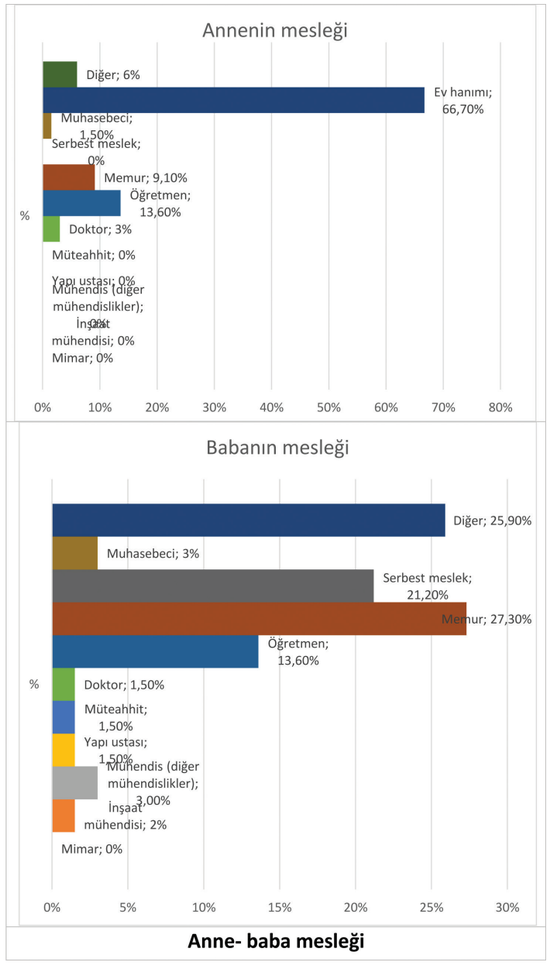
Değerlendirmeler ve Sonuç

İnşaat sektörünün faaliyetlerinin zaman içinde azalmasının sonuçları mimar emeğinin değersizleşmesi, düşük maaşlar, kötü çalışma koşulları, işsizliğin artması, mimar ile daha düşük eğitimlerden gelen inşaat sektörüne ait diğer meslek grupları arasında ayrımın kalmaması, medyada mimarlık hakkında olumsuz düşünceler sunulması gibi sonuçlar doğurmaktadır. Bu konular toplumsal ve idari girişimlerle ele alınmalı; inşaat faaliyetlerinin nasıl planlanabileceği, gençlerin geleceklerinden beklentilerinin ne şekilde giderilebileceği sorgulanmalıdır. Ancak bu sonuçlardan biri olan mimar adaylarının gelecekten beklentilerinin azalması, gençlerin umutsuz yargılara kapılması ve üniversite öğrencisi adaylarının mimarlık bölümünü eskisi kadar cazip görmemesi akademik camianın da çözüm araması gereken bir konudur.

Bu çalışmada 2018 ve 2021 yılında mimar adaylarının gelecekten beklentilerine dair geliştirilmiş olan iki çalışmanın verileri karşılaştırılarak sunulmuştur. Yapılan çalışmada iki yıl içerisinde öğrencilerin gelecekten beklentilerinde büyük bir düşüş yaşadıkları izlenmektedir. Bu düşüş iki madde üzerinedir: iş bulabilmeye dair umut ve emeğin karşılığı olan maaş. Buna göre;

Şekil 5. İlk maaş için beklenen aralık.
Figure 5. Expected interval for the first salary.

Şekil 6. Anne-baba mesleği.
Figure 6. Parental profession.

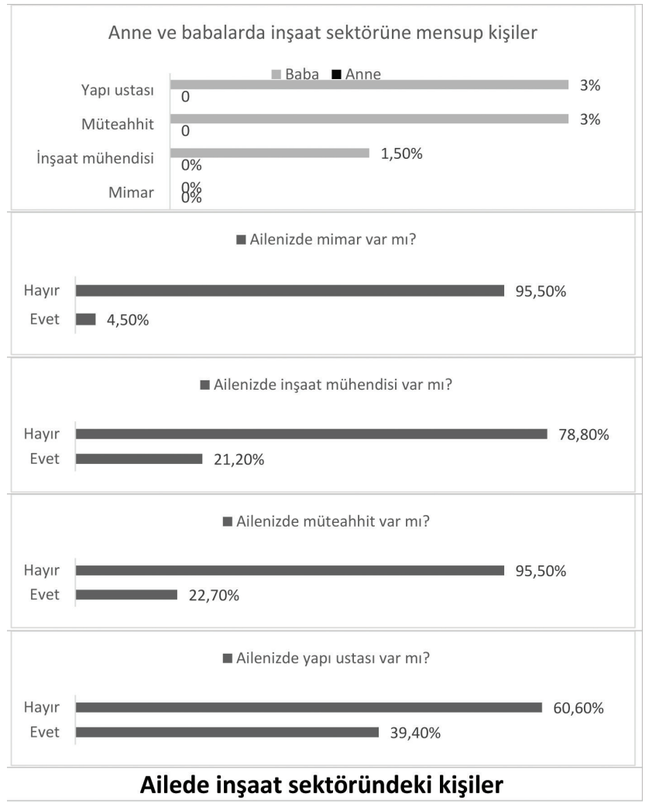
• 2018 yılında mimarlık son sınıf öğrencileri %62,7 oranında kolayca iş bulabileceğini düşünürken 2021 yılında hiçbir öğrenci kolayca iş bulacağını düşünmemektedir.
•2018 yılında mimarlık son sınıf öğrencileri ilk işlerinden $535-$802 arası beklerken, 2021 yılında $404-$538 arası beklemektedir) (37).

Anket çalışması ile saptanan bu değişim mimarlık ortamındaki işsizliğin ve camiadaki karamsar ortamın öğrencilere yansıması olarak değerlendirilmektedir. Mimar adaylarının maaş beklentilerindeki düşüş ve iş bulma konusunda umutlarının olmaması, mesleğin geleceği düşünüldüğünde üzücü bir tablo çizmektedir. Bu bağlamda mimar adaylarını umutsuzluğa sürüklemeden, doğru bir biçimde yönlendirmek önemli görülmektedir. Yönlendirmelerde mevcut sıkıntılara kılıf bulmadan, öğrencileri teselli etmeden eğitimde ve meslek alanında yanlışların neler olabileceği ve nasıl iyileştirmelerin gerçekleşebileceğine ilişkin akılcı fikirler idari otoritelerin yanı sıra eğitimciler tarafından da sunulmalıdır. Gençlerin eğitimlerinden ve geleceklerinden sorumlu herkesin "Gençlerin geleceğe dair güveni nasıl sağlanabilir?" sorusunu çokça düşünmesi gereklidir.

Gelecekte araştırmanın belirli aralıklarla tekrarlanması, özel ve vakıf üniversitelerindeki öğrencileri de kapsayacak şekilde geliştirilmesi hedeflenmektedir. Böylelikle ilerleyen dönemlerde zaman içindeki değişimi ve farklı öğrenci profillerindeki çeşitlenmeyi açığa çıkartacak kaynakların üretilmesi planlanmaktadır.

Kaynaklar
1. Balaban. O. (2016). İnşaat sektörü neyin lokomotifi?, İnşaat Ya Resulullah (içinde), İletişim Yayınları: 17-33.
2. Balaban. O. (2016). İnşaat sektörü neyin lokomotifi?, İnşaat Ya Resulullah (içinde), İletişim Yayınları: 17-33.
3. Penpecioğlu, M. Yapılı çevre üretimi, devlet ve büyük ölçekli kentsel projeler-Kapitalist kentleşme dinamiklerinin Türkiye'deki son 10 yılı, İnşaat Ya Resulullah (içinde), İletişim Yayınları: 163-181.
4. Balaban. O. (2016). İnşaat sektörü neyin lokomotifi?, İnşaat Ya Resulullah (içinde), İletişim Yayınları: 17-33.
5. TÜİK, Gayrisafi yurtiçi hasıla, iktisadi faaliyet kollarına (A21) göre cari fiyatlarla (değer, pay, değişim oranı), 1998-2019.
6. https://www.santiye.com.tr/insaat-sektoru-ikinci-ceyrekte-yuzde-2-7-daraldi-703.html#:~:text=2018%20y%C4%B1l%C4%B1nda%20ekonomi%20y%C3%BCzde%203,sekt%C3%B6r%C3%BC%20y%C3%BCzde%208%2C6%20daralm%C4%B1%C5%9Ft%C4%B1.&text=2020%20-y%C4%B1l%C4%B1n%C4%B1n%20ikinci%20%C3%A7eyrek%20d%C3%B6neminde,y%C3%BCzde%202%2C7%20olarak%20ger%C3%A7ekle%C5%9Fti.
7. Balaban. O. (2016). İnşaat sektörü neyin lokomotifi?, İnşaat Ya Resulullah (içinde), İletişim Yayınları: 17-33.
8. Evrensel, Ö. (2015). Metalaşma: meta biçiminin gelişimi. Eğitim Bilim Toplum Dergisi, 15(58): 60-115.
9. Onur, B. (2018). " Mimar"ın Tarihsel Dönüşümünün Anlatısı. Journal Of International Social Research, 11(60).
10. http://www.dimod.org.tr/mimarlarodasi/haber_detay.asp?id=505
11. Bkz. https://www.emlak365.com/emlak-haberleri/fransiz-haber-ajansi-yazdi-turk-insaat-sektoru-cokuyor-17234, https://www.mimarizm.com/haberler/gundem/calisan-mimarin-10-yillik-meydan-okumasi_129799, https://www.mimarimedya.com/yeni-duzenlemeyle-mimarlarin-yuzde-kirki-issiz-kalabilir/
12. http://www.dimod.org.tr/mimarlarodasi/haber_detay.asp?id=505
13. https://mimarlik.org/mimar-olmak-icin-nedenler
14. https://www.hotcourses-turkey.com/study-abroad-info/subject-guides/mimarlik-egitimi-almak-icin-7-neden/
15. https://vogue.com.tr/metropol/10-mimara-sorduk-mimarlik-nedir
16. Bkz. https://www.arkitera.com/gorus/mimarlik-meslegini-tercih-etmemek-icin-20-gecerli-sebep/
17. https://www.gunboyugazetesi.com.tr/is-bulamayan-mimar-tostcu-oldu-47309h.htm, https://www.aynahaber.net/mobil/haberler/gundem/mimarlar-odasi-baskani-garsonluk-yapan-mimar-var/26599/
18. https://uimfblog.wordpress.com/2019/05/22/mimarlar-sorunlarini-birlikte-cozuyor/
19. https://uimfblog.wordpress.com/2019/04/25/ucretli-issiz-mimarlar-forumu-ilk-senesini-geride-birakti/
20. TMMOB Mimarlar Odası İstanbul Büyükkent Şubesi Kamuda ve Özel Sektörde Ücretli Çalışan – İşsiz Mimarlar Komisyonu- Kamuda ve Özel Sektörde Ücretli Çalışan – İşsiz Mimarların el kitabı-2011
21. https://www.youtube.com/results?search_query=gen%C3%A7+i%C5%9Fsiz+mimarlar
22. https://yapidergisi.com/genc-mimar-nasil-is-bulur/
23. https://uimfblog.wordpress.com/2019/05/15/bize-yalan-soylediler/
24. Harvey, D. (2015). Umut Mekânları (Çev. Zeynep Gambetti). İstanbul Metis. (Üçüncü basım), 311.
25. http://www.mimarist.org/forum-ucretli-calisan-mimarlar-icin-hayatta-kalma-kilavuzu/
https://www.arkitera.com/haber/ucretli-issiz-mimarlar-forumu-ilk-senesini-geride-birakti/
https://uimfblog.wordpress.com/
mimarlarodasiankara.org/index.php?Did=10972
http://www.yapi.com.tr/etkinlikler/ucretli-ve-issiz-mimarlar-icin-hukuk-calistayi_162713.html
https://www.arkitera.com/etkinlik/mimarlikta-krizin-bilgisini-uretmek-forumu/
26. Aykaç, G., & Sert, E. (2018). Türkiye'de Mimarlığın Emek Süreçlerini Yeniden Tartışmak. Moment Dergi, 5(2), 219-237.
27. https://www.arkitera.com/gorus/turk-mimarlik-camiasinin-wikileaksi-mimarazzi-com-yeniden-yayinda/
28. https://m.bianet.org/biamag/emek/197969-ne-oldu-da-yorgun-ucretli-issiz-mimarlar-bir-araya-geldi
29. Topraklı, A. Y., & Işıklar Bengi, S. (2020). Mimarlık Öğrencilerinin Geleceği. Yapı Dergisi, 456: 60-65.
30. https://yokatlas.yok.gov.tr/lisans-bolum.php?b=10155
31. https://www.arkitera.com/haber/kontenjanlar-sonsuza-giderken/
32. https://yokatlas.yok.gov.tr/tercih-sihirbazi-t4-tablo.php?p=say
33. https://yokatlas.yok.gov.tr/lisans.php?y=104110687#
34. https://www.arkitera.com/haber/turkiyenin-en-yuksek-puanli-mimarlik-okullari/
35. Topraklı, A. Y., & Işıklar Bengi, S. (2020). Mimarlık Öğrencilerinin Geleceği. Yapı Dergisi, 456: 60-65.
36. Bkz. Gutman ,R. (1997). Architectural Practice: A Critical View, Princeton Architectural Press.
37. Türkiye enflasyonu yüksek bir ülke olduğu için çalışmanın değerlendirme kısmında maaş beklentileri Dolar bazında karşılaştırılmıştır (1 Ocak 2018'de dolar kuru 3.74 TL, 1 Ocak 2021'de dolar kuru 7,43 TL'dir).

* **A. Yağmur Topraklı, Doç. Dr.**
Gazi Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü
** **Arş. Gör. Sena Işıklar Bengi**
Gazi Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü

Şekil 7. Ailede inşaat sektöründeki kişiler.
Figure 7. People in the construction industry within the family.

The Way of Young Architects

A. YAĞMUR TOPRAKLI, SENA IŞIKLAR BENGİ

» In the context in which architecture is exhibited, it has a decisive role in social structure and economic conditions, while at the same time being an affected profession. Since the 1980s, the construction sector has been given importance in Turkey and construction has become one of the main sources of income in the country. However, the construction sector, which somehow survived the crises of 2000 and 2008, entered a period of downsizing again in 2017. Despite this, the number of architecture schools in the country has increased rapidly since 2007, reaching 113 in 2021. This change in the sector has also caused some social problems. When new architecture schools were added to the shrinking sector, youth unemployment emerged in architecture. As a result, young architects have encountered some problems, such as low working wages. They have frequently raised these issues on social media platforms, in the panels, and workshops they organize. This change in appearance in the architectural profession is also monitored in newspaper news. Previously, architecture was reflected as an enviable profession, but now it is seen that unemployed architects are the headlines on the news pages. It is thought that this situation will have some effect on the candidates of architects. In this context, the study, which is the second part of the series published by the authors in Yapı Journal in 2020 with the title 'The Future of Architecture Students' for the first time, is primarily focused on the place of young architects and architect candidates in the field of construction. It is presented what the consequences of the change in the construction sector can be. The issues and ways of dealing with the problems of young architects were explained. Then, in January 2021, Gazi University Department of Architecture 7. Period (4. Class) with students who took "ARCH4031 Construction Management and Economics" courses, and the expectations of architect candidates from the profession and their opinions about their future were obtained. The findings were presented by comparing the 2018 data spotted in the previous study. The aim of the study is to contribute to the discussions that will try to understand young architects and architect candidates.

View publication stats